

Banka Popullore e Republikës së Maqedonisë
Drejtoria e Stabilitetit Financiar dhe e Rregullores Bankare

V E N D I M

për rregullat e menaxhimit të mirë korporativ në bankë

Shkurt, 2018

Në mbështetje të nenit 47, paragrafi (1), pika 6) e Ligjit të Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 158/10, 123/12, 43/14, 153/15 dhe 6/16) dhe nenit 82, paragrafi (3) të Ligjit të Bankave ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr.67/07, 90/09, 67/10, 26/13, 15/15, 153/15 dhe 190/16), Këshilli i Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë mori:

V E N D I M
për rregullat e menaxhimit të mirë korporativ në bankë
("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr.24/18)

I. DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

1. Ky vendim përcakton rregullat për qeverisjen e mirë korporativ në bankë.

2. Menaxhimi korporativ në bankë përbën një tërësi marrëdhëniesh të ndërsjella ndërmjet këshillit mbikëqyrës, këshillit drejtues, personave të tjerë me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta dhe aksionarëve të bankës, përmes të cilave krijohet strukturë e përshtatshme organizative dhe mekanizma të përshtatshëm për përcaktimin e qëllimeve të bankës dhe realizimin dhe mbikëqyrjen e tyre. Kjo nënkupton përcaktimin e të drejtave dhe përgjegjësi të këtyre personave, dhe veçanërisht se si këshilli mbikëqyrës dhe drejtues:

- përcaktojnë politikën e biznesit të bankës;
- mbikëqyrin funksionimin e bankës, respektivisht drejtojnë punën e përditshme të bankës;
- mbrojnë interesat e depozituesve, të përmbushë detyrimet e tyre ndaj aksionarëve dhe të marrë parasysh interesat e palëve të tjera të interesuara;
- krijojnë kulturën dhe vlerat e korporatës;
- përzgjedhin punonjësit dhe mbikëqyr performancën e tyre;
- vendosin funksionet e kontrollit në bankë.

3. Disa shprehje të përdorura në këtë vendim kanë kuptimin në vijim:

3.1. "Kultura dhe vlerat e korporatës" nënkupton rregullat dhe standardet që mundësojnë sjellje të përgjegjshme dhe etike në procesin e komunikimit me palët e interesuara, në shpërndarjen e burimeve për të përmbushur politikën e biznesit të bankës, në zhvillimin e burimeve njerëzore dhe në procesin e vendimmarrjes në funksionimin e përditshëm të bankës.

3.2. "Persona të interesuar" nënkupton depozituesit, kreditorët e tjerë të bankës, aksionarët, autoritetet rregullatore dhe mbikëqyrëse, institucionet e jashtme të vlerësimit të kredisë, Fondi i sigurimit të depozitave, shoqëria e auditimit dhe persona të tjerë që kanë interes në funksionimin e bankës.

3.3. "Funksionet e kontrollit" nënkuptojnë funksionet e mëposhtme: menaxhimi i rrezikut, kontrolli i pajtueshmërisë me rregulloret dhe auditimi i brendshëm.

3.4. "Përgjegjësi për menaxhimin e rrezikut" nënkupton personin që është përgjegjës, respektivisht përgjegjësi i një njësie organizative e cila është përgjegjëse për zbatimin dhe/ose koordinimin e aktiviteteve dhe proceseve që lidhen me menaxhimin e rrezikut, në pajtim me Ligjin e Bankave dhe rregulloren e Bankës Popullore të Menaxhimit të Rrezikut.

3.5. "Përgjegjësi për kontrollin e respektimit të rregulloreve" nënkuptohet personi për kontrollin e pajtueshmërisë së veprimtarisë së bankës me rregulloret ose përgjegjësi i shërbimit për kontrollin e përputhshmërisë së funksionimit të bankës me rregulloret.

3.6. "Përgjegjësi për auditimin e brendshëm" nënkupton personin përgjegjës të Shërbimit të Auditimit të Brendshëm.

3.7. "Persona përgjegjës për funksionet e kontrollit" nënkuptohet përgjegjësi për menaxhimin e rrezikut, përgjegjësi për kontrollin e pajtueshmërisë me rregulloret dhe përgjegjësi për auditimin e brendshëm.

3.8. "Sistemi i kontrollit të brendshëm" nënkupton grupin e rregullave dhe kontrollave të vendosura në bankë, duke përfshirë aktivitetet e funksioneve të kontrollit.

3.9. "Persona të tjerë me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta" konsiderohen personat drejtues në bankë të cilët janë përcaktuar si persona me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta në pajtim me Statutin e Bankës. Në kuptim të këtij vendimi, anëtarët e këshillit mbikëqyrës, këshillit të menaxhimit të rrezikut, këshillit të auditimit dhe këshillit drejtues nuk konsiderohen si persona të tjerë me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta.

3.10. "Këshillat e përcaktuara statutore" nënkupton Këshillin e Menaxhimit të Rrezikut dhe Këshillin e Auditimit.

3.11. "Kallëzim i mbrojtur" nënkupton kallëzimin e bërë nga një sinjalizues në bankë në pajtim me ligjin, i cili përçon dyshimin ose njohurinë e arsyeshme se është kryer, po kryhet ose ka gjasa të kryhet një vepër kriminale ose tjetër e kundërligjshme ose e palejueshme.

3.12. "Modeli i biznesit" nënkuptohen produktet dhe shërbimet më të rëndësishme të ofruara nga banka, të cilat i mundësojnë asaj të realizojë të ardhurat e planifikuara dhe rritjen e planifikuar, në pajtim me politikën e saj të biznesit.

3.13. "Kompensimi total" nënkupton të gjitha format e kompensimeve monetare dhe jomonetare fikse ose të ndryshueshme që i paguhen një punonjësi dhe një anëtar të organeve të bankës.

3.14. "Pjesa fikse e kompensimit total" nënkuptohen kompensimet e marra nga një person individual, kushtet për pagesën e të cilit dhe për përcaktimin e shumës së tyre varen nga kriteret e përcaktuara më parë dhe nuk varen nga performanca në operacion (p.sh. kompensimi në formën e pagës). Si pjesë fikse e kompensimit total konsiderohen të gjitha kompensimet që janë të detyrueshme, në pajtim me ligjin, që janë pjesë e paketave të zakonshme që u ofrohen punonjësve ose që paguhen për të mbuluar shpenzime të caktuara jetese (p.sh. për shkak të jetës së ndarë, punës jashtë shtetit, kuturu etj.).

3.15. "Pjesë e ndryshueshme e kompensimit" nënkupton të gjitha kompensimet që nuk konsiderohen si pjesë fikse e kompensimit.

3.16. "Rregullorja" nënkupton aktet ligjore dhe nënligjore, rregulloret dhe standardet që janë në fuqi në Republikën e Maqedonisë, si dhe aktet e brendshme të bankës.

4. Në pjesën tjetër të shprehjeve të përdorura në këtë vendim zbatohet kuptimi i Ligjit të Bankave dhe i rregullores së Bankës Popullore për menaxhimin e rrezikut.

II. KËSHILLI MBIKËQYRËS

Përgjegjësitë e këshillit mbikëqyrës

5. Këshilli Mbikëqyrës ka përgjegjësinë përfundimtare për krijimin e kushteve për funksionimin dhe menaxhimin e mirë të bankës dhe për stabilitetin e saj.

Gjatë kryerjes së përgjegjësiave, Këshilli Mbikëqyrës merr parasysh interesat e palëve të interesuara dhe siguron kushte për bashkëpunim efikas me Bankën Popullore të Republikës së Maqedonisë (në tekstin e mëtejme: Banka Popullore) dhe me autoritetet tjera rregullatore.

6. Këshilli mbikëqyrës është i detyruar që:

- të miratojë politikën e biznesit të bankës dhe të monitorojë zbatimin e saj;
- të përfshihet aktivisht në mbikëqyrjen e funksionimit të bankës, të jetë i përditësuar me ndryshimet e rëndësishme në funksionimin e saj dhe në mjedisin e saj dhe të veprojë në kohën e duhur për të mbrojtur qëllimet afatgjata të bankës;
- të miratojë dhe mbikëqyrë zbatimin e politikave dhe akteve të tjera të brendshme që janë në autoritetin e tij, duke marrë parasysh përcaktimet e pikës 7) të këtij vendimi;
- së bashku me këshillin drejtues, të krijojnë dhe promovojnë kulturën dhe vlerat e korporatës në bankë, duke marrë parasysh përcaktimet e pikës 8) të këtij vendimi;
- të kryejë vetëvlerësimin dhe vlerësimin e anëtarëve të këshillit të menaxhimit të rrezikut, komitetit të auditimit dhe këshillit drejtues, në pajtim me politikën për mënyrën e përzgjedhjes, mbikëqyrjes të punës dhe shkarkimit të anëtarëve të këshillit mbikëqyrës, këshilli i menaxhimit të rrezikut, këshilli i menaxhimit të auditimit dhe këshilli drejtues nga kreu VII i këtij vendimi;
- të përcaktojë të drejtat dhe përgjegjësitë e këshillave të përcaktuara me ligj dhe të këshillit drejtues, duke marrë parasysh përcaktimet e pikës 15) të këtij vendimi, si dhe të përcaktojë bashkëpunimin me këshillin drejtues të bankës;

- së bashku me këshillin drejtues, të përcaktojnë nivelin e pranueshëm të rrezikut, duke marrë parasysh konkurrencën e tregut, kërkesat rregullatore, qëllimet afatgjata të bankës, ekspozimin ndaj rreziqeve dhe aftësinë për të marrë rreziqe, që nënkupton respektimin e nivelit të pranueshëm të rrezikut me politikën e biznesit, planin financiar, procesin e brendshëm të përcaktimit të kapitalit dhe sistemin e shpërblimit;
- të krijojë dhe monitorojë zbatimin e sistemit të menaxhimit të rrezikut, duke përfshirë funksionimin e këshillit të menaxhimit të rrezikut, duke marrë parasysh kërkesat e rregullores së Bankës Popullore për menaxhimin e rrezikut dhe kërkesat e pikës 10) të këtij vendimi;
- të krijojë dhe monitorojë zbatimin e auditimit të brendshëm dhe të monitorojë punën e këshillit të auditimit;
- të monitorojë operacionet financiare të bankës dhe mënyrën e kryerjes së raportimit financiar;
- të monitorojë sistemin e shpërblimit në bankë dhe të vlerësojë nëse ai është në pajtim me politikën e kompensimit nga kreu VI i këtij vendimi, kulturën e rrezikut dhe kapacitetin e bankës për marrjen e rrezikut;
- të monitorojë zbatimin e akteve të brendshme të bankës për raportimin e mbrojtur, duke marrë parasysh përcaktimet e pikës 11) të këtij vendimi;
- të shqyrtojë transaksionet me personat e lidhur me bankën, në pajtim me pikën 12) të këtij vendimi.

7. Këshilli mbikëqyrës është i detyruar të miratojë të paktën politikat dhe aktet e brendshme të bankës në vijim:

- politika e sigurisë së sistemit të informacionit;
- politika/politikat për menaxhimin e rrezikut, përfshirë politikën që përcakton mënyrën e menaxhimit të rrezikut të mospërputhjes dhe zbatimin e kontrollit të përputhshmërisë së operacioneve të bankës me rregulloret dhe politikën për përdorimin e shërbimeve nga palët e jashtme;
- politika për shmangien e konfliktit të interesave;
- politika e shpërblimit;
- politika për mënyrën e përzgjedhjes, mbikëqyrjes të punës dhe shkarkimit të anëtarëve të këshillit mbikëqyrës, këshillit të menaxhimit të rrezikut, këshillit të auditimit dhe këshillit drejtues;
- politika e auditimit të brendshëm;
- kodi i menaxhimit të korporatës;
- kodi etik.

Nëse aktet e brendshme të miratuara nga këshilli mbikëqyrës rrjedhin nga aktet e brendshme të grupit të cilit i përket banka, këshilli mbikëqyrës është i obliguar të sigurojë që ato akte të brendshme të jenë të përshtatshme për bankën dhe në pajtim me rregulloret në Republikën e Maqedonisë.

Këshilli mbikëqyrës është i detyruar të vlerësojë përshtatshmërinë e akteve të brendshme që ka miratuar dhe të bëjë rishikimin e tyre të rregullt.

8. Për të promovuar kulturën dhe vlerat e korporatës, këshilli mbikëqyrës miraton kod etike që përcakton standardet dhe normat etike që i referohen të paktën:

- shmangies së sjelljeve të papranueshme;
- shmangies së konfliktit të interesave;
- trajtimit të transaksioneve me persona të lidhur me bankën;
- sekretit bankar.

Brenda kodit të etikës të paragrafit (1) të kësaj pike, banka duhet të përcaktojë sjelljen e pranueshme dhe të papranueshme të punonjësve, që nënkupton:

- ndalimin e qartë të veprimtarive në kundërshtim me ligjin dhe aktet e brendshme;

- nxitjen e punonjësve për të respektuar normat etike dhe për të kryer detyrat e tyre me ndërgjegje, me integritet, sipas njohurive dhe përvojës së tyre dhe duke respektuar rregulloret.

9. Këshilli mbikëqyrës është i detyruar të mbikëqyrë punën e anëtarëve të këshillit drejtues dhe të monitorojë punën e personave përgjegjës për funksionet e kontrollit. Në rastet kur këta persona nuk respektojnë kulturën dhe vlerat e korporatës, nivelin e pranueshëm të rrezikut dhe kulturën e rrezikut, këshilli mbikëqyrës është i detyruar të marrë masat e duhura, duke përfshirë shkarkimin e tyre, ose kërkesën për shkarkimin e tyre, nëse këshilli drejtues është kompetent për emërimin/ shkarkimin e tyre.

10. Në varësi të madhësisë së bankës, natyrës së aktiviteteve financiare që ajo kryen dhe rreziqeve ndaj të cilave është e ekspozuar në operacionet e saj, këshilli mbikëqyrës përcakton një anëtar të këshillit drejtues i cili do të jetë përgjegjës për mbikëqyrjen e operacioneve të bankës, personi/njësia organizative përgjegjëse për zbatimin dhe/ose koordinimin e aktiviteteve dhe proceseve që lidhen me sistemin e menaxhimit të riskut (në tekstin e mëtejme: anëtar i këshillit drejtues përgjegjës për mbikëqyrjen e menaxhimit të rrezikut).

11. Këshilli mbikëqyrës i bankës mbikëqyr zbatimin e akteve dhe proceseve të brendshme për raportim të mbrojtur falas nga punonjësit e bankës, në pajtim me ligjin. Aktet dhe proceset e brendshme duhet të mbulojnë të gjitha llojet e raportimit, veçanërisht raportimin në Bankën Popullore, të përcaktojnë të gjithë procedurën e raportimit të mbrojtur, i cili nuk duhet të jetë pjesë e sistemit të rregullt të raportimit në bankë, gjegjësisht të kryhet përmes një funksioni të përcaktuar saktë në bankë, e cila, ndër të tjera, mund të përfshijë përcaktimin e:

- personit/organit të cilit i raportohet;
- mënyrën e përcaktimit të vlefshmërisë së raporteve të mbrojtura;
- mënyrën e heqjes së bazës për raportin e mbrojtur, nëse vërtetohet se raporti është i bazuar;

- mënyrën për të mbrojtur sinjalizuesit në bankë nga çdo ndëshkim apo kërcënim ndaj tyre ose vendit të tyre të punës.

Aktet e brendshme nga paragrafi (1) i kësaj pike duhet të jenë në dispozicion të të gjithë punonjësve të bankës.

12. Këshilli mbikëqyrës është i detyruar, të paktën një herë në tre muaj, të shqyrtojë raportin e transaksioneve me persona të lidhur me bankën, si dhe për

shumën e kredive të miratuara dhe format e tjera të ekspozimit ndaj/për personat me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta në bankë.

Raporti nga paragrafi (1) i kësaj pike përmban së paku: llojin e transaksionit (p.sh. kredi, shërbim konsulence, qira, etj.), shumën e transaksionit dhe kategorinë e rrezikut, nëse është një kredi e miratuar ose një formë tjetër ekspozimi ndaj personit të lidhur me bankën dhe personave me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta.

13. Nëse një anëtar individual i këshillit mbikëqyrës beson se vendimet e marra nga këshilli mbikëqyrës janë në kundërshtim me qëllimet afatgjata, politikën e biznesit dhe rregulloret ose janë në kundërshtim me kompetencat e këtij organi, të parashikuara me Ligjin e Bankave dhe aktet e brendshme të bankës, i detyruar të shprehë mendimin e tij me shkrim me një shpjegim përkatës, i cili gjendet në procesverbalin e mbledhjes së këshillit mbikëqyrës.

Përbërja dhe mënyra e funksionimit të këshillit mbikëqyrës

14. Këshilli mbikëqyrës përbëhet nga persona të cilët individualisht dhe së bashku plotësojnë kriteret për anëtar të këshillit mbikëqyrës të një banke.

15. Këshilli mbikëqyrës është i detyruar të miratojë akte të brendshme me të cilat përcaktohen të drejtat dhe përgjegjësitë e këshillit mbikëqyrës, të këshillave të përcaktuara me ligj dhe të këshillit drejtues.

Këshilli mbikëqyrës dhe këshillat e përcaktuara me ligj duhet të sigurojnë mbajtjen e procesverbaleve të mbledhjeve të mbajtura, në përmbajtjen e të cilave do të mund të shihen aktivitetet e anëtarëve individualë të këshillave, si dhe të sigurojnë dokumentacion tjetër të përcaktuar nga këshilli mbikëqyrës në bazë të të cilave Banka Popullore do të mund të vlerësojë punën e këshillit mbikëqyrës dhe të këshillave të përcaktuara me ligj.

16. Për çdo këshill ligjor të përcaktuar duhet të përcaktohet mënyra e funksionimit, mandati, fusha e veprimtarisë dhe mënyra e raportimit në këshillin mbikëqyrës.

Këshilli mbikëqyrës detyrohet që në kuadër të raportit të qeverisjes së korporatës nga pika 59) e këtij vendimi, të publikojë këshillat e përcaktuara me ligj, mandatin dhe përbërjen e tyre.

Kryetari i këshillit të përcaktuar me ligj nuk mund të jetë kryetar i asnjë këshilli tjetër të bankës, me përjashtim të këshillit mbikëqyrës të bankës.

17. Në pajtim me statutin e bankës, këshilli mbikëqyrës mund të formojë nga anëtarët e tij këshilla të tjerë që e ndihmojnë atë në zbatimin e një pjese të kompetencave të tij që lidhen me krijimin dhe zbatimin e politikës së shpërblimit, politikën për mënyrën e përzgjedhjes, mbikëqyrjes të operacioneve dhe shkarkimit të anëtarëve të këshillit mbikëqyrës, këshillit të menaxhimit të rrezikut, këshillit të auditimit dhe këshillit drejtues dhe autoriteteve të tjera, në pajtim me ligjin.

Kërkesat nga pika 16) e këtij vendimi do të zbatohen në pajtim me këshillat e formuar në pajtim me pikën 1) të kësaj pike.

Vlerësimi i përshtatshmërisë së anëtarëve të këshillit mbikëqyrës

18. Këshilli mbikëqyrës është i detyruar të vlerësojë përshtatshmërinë e kandidatit për anëtarësim, përkatësisht të anëtarit të këshillit mbikëqyrës, e cila përfshin një vlerësim individual të përshtatshmërisë së kandidatit për anëtar, pra të anëtarit të këshillit mbikëqyrës (në vijim: vlerësimi individual) dhe vlerësimi i përshtatshmërisë së anëtarit të këshillit mbikëqyrës së bashku me anëtarët e tjerë (në tekstin e mëtejme: vlerësimi kolektiv) të këshillit mbikëqyrës të bankës.

Vlerësimi individual nga paragrafi (1) i kësaj pike përfshin një vlerësim të paktën nëse:

- njohuritë dhe përvoja e kandidatit për anëtar, përkatësisht e anëtarit të këshillit mbikëqyrës, janë të përshtatshme për kryerjen e përgjegjësisë, gjë që nënkupton të paktën një vlerësim të të kuptuarit të tij për qeverisjen e vendosur korporative në bankë dhe për rolin e tij në këshillin mbikëqyrës në qeverisjen e korporatave, vlerësim i përshtatshmërisë së arsimimit dhe njohurive të tij të marra përmes trajnimit, vlerësimi i përvojës profesionale dhe vlerësimi i njohurive për gjendjen financiare të bankës dhe profilin e rrezikut;
- ekzistenca e konfliktit të interesave kufizon aftësinë e kandidatit për anëtar, pra anëtarit të këshillit mbikëqyrës për të kryer në mënyrë objektive dhe të pavarur kompetencat dhe aftësinë për të kryer një vlerësim të pavarur dhe objektiv të zgjidhjeve të propozuara nga anëtarët e tjerë të këshillit mbikëqyrës, për t'i analizuar në mënyrë të pavarur vendimet e këshillit drejtues dhe për të shmangur ndjekjen e pikëpamjeve kolektive;
- kandidati për anëtar, përkatësisht anëtari i këshillit mbikëqyrës ka një reputacion, i cili ndër të tjera nënkupton respektimin e dispozitave ligjore dhe detyrimeve kontraktuale, bashkëpunimin me autoritetet mbikëqyrëse dhe të tjera kompetente dhe respektimin e kulturës dhe vlerave korporative të bankës;
- kandidati për anëtar, përkatësisht anëtari i këshillit mbikëqyrës, do të jetë në gjendje t'i kushtojë ose t'i kushtojë kohë të mjaftueshme për kryerjen e detyrimeve që rrjedhin nga kompetencat e tij, duke marrë parasysh anëtarësimet e tij në organet mbikëqyrëse dhe/ose drejtuese të subjekteve të tjera juridike ose organizatave jofitimprurëse dhe numrin e zakonshëm të takimeve që ai duhet të marrë pjesë si rezultat i këtyre anëtarësimeve, natyra e secilit anëtar dhe kompetencat e kandidatit për anëtarësim, përkatësisht anëtarit të këshillit mbikëqyrës, përfshirja në punën e këshillit mbikëqyrës të bankës, koha e nevojshme për trajnimin adekuat të anëtarit të këshillit mbikëqyrës për të kryer të gjitha funksionet e tij, etj.

Vlerësimi kolektiv nga paragrafi (1) i kësaj pike i referohet së paku vlerësimit nëse anëtarët së bashku kanë njohuritë dhe përvojën e nevojshme për mbikëqyrjen e pavarur të operacioneve të bankës, dhe veçanërisht për të kuptuar aktivitetet e kryera nga banka dhe rreziqet materiale ndaj të cilave është e ekspozuar banka. Vlerësimi kolektiv duhet të mbulojë të paktën nëse anëtarët e këshillit mbikëqyrës:

- të ketë përvojë në fusha të ndryshme që i mundësojnë këshillit mbikëqyrës të jetë në gjendje të vlerësojë dhe monitorojë funksionimin e këshillit drejtues dhe vendimet që ai merr. Njohuritë dhe përvojat e ndryshme mund t'i referohen: menaxhimi i rrezikut, kryerja e analizave financiare, raportimi financiar dhe kontabiliteti, teknologjia e informacionit, tregjet e kapitalit, planifikimi strategjik, auditimi i brendshëm, pajtueshmëria me rregulloret, performanca shpërblyese në operacione etj.;
- të ketë kuptim adekuat të ekonomisë dhe financave lokale, rajonale dhe, nëse është e nevojshme, globale, si dhe një kuptim të rregulloreve përkatëse vendase dhe standardeve ndërkombëtare;
- të ketë aftësi për të shkëmbyer përvoja dhe njohuri dhe bashkëpunim të ndërsjellë.

19. Vlerësimi nga pika 18) i këtij vendimi kryhet:

- para çdo emërimi të anëtarit të ri të këshillit mbikëqyrës;
- para rizgjedhjes së anëtarit ekzistues të këshillit mbikëqyrës;
- një herë në vit, në pajtim me ligjin.

Me përjashtim të paragrafit (1), nënparagrafët (1) dhe (2) të kësaj pike, vlerësimi nga pika 18) e këtij vendimi mund të bëhet pas emërimit të anëtarit të këshillit mbikëqyrës nga Kuvendi i Bankës, por jo më vonë se një muaj pas emërimit të tij, por para marrjes së pëlqimit të guvernatorit të Bankës Popullore.

Krahas rasteve nga paragrafi (1) i kësaj pike, vlerësimi kolektiv bëhet edhe nëse ka ndryshime të rëndësishme në modelin e biznesit të bankës.

20. Vlerësimi vjetor nga pika 19), paragrafi (1), nënparagrafi (3) e këtij vendimi përfshin:

- vlerësimin e punës së vet, të cilën çdo anëtar i këshillit mbikëqyrës është i detyruar ta bëjë në baza vjetore;
- vlerësimin e madhësisë dhe përbërjes së këshillit mbikëqyrës, si dhe i madhësisë dhe përbërjes së këshillave të përcaktuara me ligj dhe bashkëpunimi i tyre i ndërsjellë;
- vlerësimin e efikasitetit të mbikëqyrjes së kryer nga këshilli mbikëqyrës si pjesë e menaxhimit korporativ në bankë dhe identifikimi i aktiviteteve ku nevojiten përmirësime ose ndryshime;
- vlerësimi i efikasitetit të këshillave të përcaktuara me ligj.

21. Këshilli mbikëqyrës është i detyruar të marrë parasysh rezultatet e vlerësimit individual gjatë kryerjes së vlerësimit kolektiv të anëtarëve të këshillit mbikëqyrës dhe anasjelltas.

22. Këshilli Mbikëqyrës është i detyruar të informojë Kuvendin e Bankës për rezultatet e vlerësimit të kryer në pikën 18) të këtij vendimi, së bashku me veprimet që ai propozon ose ka ndërmarrë për tejkalimin e dobësive të konstatuara.

III. KËSHILLI DREJTUES

23. Në pajtim me kompetencat e parapara me Ligjin e Bankave, këshilli drejtues drejton bankën dhe është i përfshirë në zbatimin e politikës së biznesit, duke krijuar dhe promovuar kulturën dhe vlerat e korporatës, duke përcaktuar nivelin e pranueshëm të rrezikut, ngritjen dhe zbatimin e sistemit të kontrollit të brendshëm dhe sigurimin e kushteve për funksionimin e bankës në pajtim me rregulloret.

24. Nëse banka ka caktuar një anëtar të këshillit drejtues përgjegjës për mbikëqyrjen e menaxhimit të rrezikut, ai anëtar:

- nuk duhet të jetë përgjegjës për aktivitete që paraqesin marrjen e rreziqeve (angl. front office);
- duhet të jetë anëtar i këshillit të menaxhimit të rrezikut të bankës.

25. Këshilli drejtues i bankës është i detyruar të mundësojë zbatimin e duhur të vendimeve të kuvendit dhe të këshillit mbikëqyrës dhe të politikave të miratuara nga këshilli mbikëqyrës, si dhe të propozojë ndryshimin dhe përmirësimin e tyre.

Për zbatimin e duhur të akteve nga paragrafi (1) i kësaj pike, këshilli drejtues mund të miratojë procedura, rregulla apo akte të tjera të brendshme të ngjashme.

Nëse aktet e brendshme të miratuara nga këshilli drejtues, përfshirë politikën e pikës 31) të këtij vendimi, rrjedhin nga aktet e brendshme të grupit të cilit i përket banka, këshilli drejtues është i obliguar të siguroj se ato akte të brendshme janë të përshtatshme për bankën dhe janë në pajtim me rregulloret në Republikën e Maqedonisë.

26. Këshilli i menaxhimit përbëhet nga persona që plotësojnë individualisht dhe së bashku kriteret për anëtar të këshillit drejtues të një banke.

27. Vlerësimi i përshtatshmërisë së kandidatit për anëtarësim, pra të anëtarit të këshillit drejtues, bëhet nga këshilli mbikëqyrës i bankës, ku zbatohen në pajtim me rrethanat dispozitat e pikës 18) të këtij vendimi.

Vlerësimi nga paragrafi 1 i kësaj pike kryhet së paku:

- para çdo emërimi të një anëtari të ri të këshillit drejtues;
- para riemërimit të një anëtari ekzistues të këshillit drejtues;
- në rast të ndryshimeve të rëndësishme në modelin e biznesit të bankës.

28. Këshilli drejtues është i obliguar që rregullisht ta informojë këshillin mbikëqyrës për të gjitha aktivitetet dhe ndryshimet në punët që janë të rëndësishme për kompetencat e këshillit mbikëqyrës, dhe:

- ndryshimet në menaxhimin e rrezikut;
- ndryshimet në gjendjen e aftësisë së pagesës dhe të likuiditetit të bankës dhe gjendjen e saj financiare;
- tejkalimi i kufijve të ekspozimit dhe mospërputhja e operacioneve me rregulloret;
- dobësitë në sistemin e kontrollit të brendshëm dhe në mënyrën e funksionimit të funksioneve të kontrollit;

- rastet që mund të shkaktojnë mospajtim ose mospajtim me kërkesat ligjore ose rregullatore;
- raste që lidhen me raportimin e mbrojtur nga një sinjalizues në bankë.

29. Nëse një anëtar individual i këshillit drejtues beson se vendimet e marra nga këshilli drejtues janë në kundërshtim me politikën dhe rregulloret e biznesit ose janë në kundërshtim me kompetencat e këtij organi, të paraparë me Ligjin e Bankave dhe aktet e brendshme të bankës, është i detyruar të shprehë mendimin e tij me shkrim me shpjegim përkatës.

IV. PERSONA TË TJERË ME TË DREJTA DHE PËRGJEGJËSI TË VEÇANTA

30. Këshilli drejtues emëron dhe shkarkon persona të tjerë me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta në bankë dhe mbikëqyr punën e tyre, siguron kushtet për trajnimin e tyre të përhershëm, përcakton të drejtat dhe përgjegjësitë e tyre dhe mbikëqyr mënyrën se si këta persona përcaktojnë dhe ndajnë detyrat dhe përgjegjësitë e punonjësve.

31. Këshilli drejtues është i detyruar të miratojë një politikë për mënyrën e përzgjedhjes, mbikëqyrjes së punës dhe shkarkimit të personave të tjerë me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta, e cila përmban elementet nga pika 51) e këtij vendimi.

32. Në politikën nga pika 31) e këtij vendimi, përcaktohet mënyra se si këshilli drejtues vlerëson përshtatshmërinë e personave të tjerë me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta, që kryhet me zbatimin e duhur të përcaktimeve të pikës 18) të këtij vendimi.

Gjatë vlerësimit të njohurive dhe përvojës së personave të tjerë me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta, merren parasysh kompetencat e personit përkatës që rrjedhin nga pozicioni ose funksioni i tij në bankë.

Këshilli drejtues e bën vlerësimin nga paragrafi (1) i kësaj pike së paku para emërimit të personit ose para riemërimit të tij, si dhe me çdo ndryshim të rëndësishëm në funksionimin e bankës ose në mënyrën e kryerjes së pozicionit ose funksionit përkatës.

Në bazë të vlerësimit të personave të tjerë me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta nga paragrafi (1) i kësaj pike, këshilli drejtues është i obliguar të ndërmarrë aktivitete për tejkalimin e dobësive të konstatuara.

33. Personat e tjerë me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta duhet të kenë ekspertizën dhe aftësinë për të menaxhuar aktivitetet nën autoritetin e tyre dhe për të monitoruar në mënyrë efektive punën e punonjësve që janë drejtpërdrejt përgjegjës ndaj tyre.

34. Banka është e detyruar të përcaktojë kritere për identifikimin e personave të tjerë me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta.

Kriteret nga paragrafi (1) i kësaj pike duhet të lejojnë që të mbulohen së paku personat që janë përgjegjës për funksionet e kontrollit, për

performanca e një linje të rëndësishme biznesi ose funksionimi i një dege ose filiali të rëndësishëm, si dhe personat, kompetencat e të cilëve kanë një ndikim të rëndësishëm në menaxhimin e korporatës, profilin e rrezikut dhe/ose në përfitueshmërinë e bankës.

V. SISTEMI I KONTROLLIT TË BRENDSHËM DHE FUNKSIONET E KONTROLLIT

35. Këshilli mbikëqyrës dhe drejtues i bankës janë të detyruar të krijojnë sistem të kontrollit të brendshëm i cili duhet të sigurojë:

- funksionimin efikas të bankës;
- funksionimin e bankës në pajtim me rregulloret;
- identifikimin, matjen dhe kontrollin/uljen e duhur të rreziqeve;
- vlerësimin e efikasitetit dhe përshtatshmërisë së funksioneve të kontrollit dhe të menaxhimit të përgjithshëm të korporatës, duke përfshirë vlerësimin e cilësisë së sistemit të raportimit në këshillin mbikëqyrës dhe menaxhues dhe efikasitetin e sistemit të kontrollit të brendshëm;
- saktësinë dhe afatin kohor të informacionit dhe të dhënave që u dërgohen autoriteteve të bankës, personave të interesuar dhe publikut të gjerë;
- procedurat e duhura operative dhe kontabël.

36. Mënyra e zbatimit të sistemit të kontrollit të brendshëm duhet të përcaktohet me akte të brendshme që duhet të jenë në dispozicion të punonjësve të bankës.

37. Këshilli mbikëqyrës dhe drejtues i bankës janë të detyruar të sigurojnë pavarësi të plotë të funksioneve të kontrollit, nëpërmjet:

- vendosjes së organizimit të përshtatshëm të funksioneve të kontrollit nëpërmjet ndarjes së tyre reciproke dhe ndarjes nga aktivitetet që janë objekt i kontrollit të tyre;
- caktimit të personave përgjegjës për funksionet e kontrollit, të cilët nuk janë në varësi të personave përgjegjës për veprimtaritë që i nënshtrohen kontrollit të tyre;
- sigurimit të burimeve adekuate njerëzore dhe materiale për kryerjen e pavarur, objektive dhe efikase të funksioneve të kontrollit;
- vendosjes së funksioneve që do të lejojnë shmangien e konfliktit të interesave;
- sigurimit të qasjes së papenguar për të gjithë punonjësit e bankës dhe për të gjithë informacionin e nevojshëm për zbatimin efikas të funksionit të duhur të kontrollit;
- vendosjes së mënyrës për shpërblimin e personave të përfshirë në kryerjen e funksioneve të veçanta të kontrollit, e cila nuk lidhet me suksesin e aktiviteteve që i nënshtrohen kontrollit të tyre;
- vendosjes së mekanizmit të bashkëpunimit të qetë ndërmjet personave të përfshirë në kryerjen e funksioneve të veçanta të kontrollit dhe punonjësve të tjerë të bankës.

38. Personat përgjegjës për funksionet e kontrollit duhet të kenë qasje të pakufizuar me anëtarët e këshillit mbikëqyrës të bankës dhe të jenë në gjendje t'i informojnë ata për dobësitë, mangësitë ose rreziqet e rëndësishme që ata kanë identifikuar gjatë kryerjes së detyrave të tyre.

39. Kontrolli i harmozimit me rregulloret dhe menaxhimi i rrezikut duhet t'i nënshtrohet auditimeve të rregullta nga Shërbimi i Auditimit të Brendshëm, në pajtim me planin vjetor të punës së Shërbimit.

40. Këshilli mbikëqyrës i bankës duhet të informohet për shkarkimin e personit përgjegjës për menaxhimin e rrezikut dhe personit përgjegjës për kontrollin e respektimit të rregulloreve dhe arsyet për të cilat ai person është shkarkuar.

Menaxhimi i rrezikut

41. Në varësi të sistemit të menaxhimit të rrezikut, banka mund të caktojë person ose të formojë një njësi organizative përgjegjëse për zbatimin dhe/ose koordinimin e aktiviteteve dhe proceseve në lidhje me sistemin e menaxhimit të rrezikut, në pajtim me rregulloren e Bankës Popullore për menaxhimin e rrezikut.

Personi/njësia organizative nga paragrafi (1) i kësaj pike duhet të jetë i pavarur nga personat dhe njësitë e tjera organizative në bankë, veçanërisht nga ata që marrin rreziqe, duhet të ketë akses në të gjitha njësitë organizative, operacionet e të cilave mund ta ekspozojnë bankën ndaj rreziqeve materiale dhe të kenë burime të mjaftueshme për kryerjen e kompetencave të tyre, që përfshin trajnimin e rregullt të personit ose personave të punësuar në njësinë organizative.

Nëse banka ka caktuar një anëtar të këshillit drejtues përgjegjës për mbikëqyrjen e menaxhimit të rrezikut, ai anëtar është përgjegjës për personin/njësinë organizative nga paragrafi (1) i kësaj pike.

Kontrolli i harmonizimit të funksionimit të bankës me rregulloret

42. Objekti i kontrollit të harmonizimit të funksionimit të bankës me rregulloret i referohet të paktën:

- mbikëqyrjen e pajtueshmërisë me rregulloret që kanë të bëjnë me funksionimin e bankës;
- identifikimin dhe mbikëqyrjen e rreziqeve të mospërputhjes së veprimeve të bankës me rregulloret, duke përfshirë mbikëqyrjen e ankesave nga klientët e bankës;
- raportimin te këshilli mbikëqyrës dhe drejtues për mospërputhjet e konstatuara gjatë operimit dhe për veprimet e ndërmarra për tejkalimin e tyre;
- këshillimin e këshillit mbikëqyrës dhe drejtues për çështjet që kanë të bëjnë me zbatimin e rregulloreve;
- njoftimin me kohë të anëtarëve të këshillit drejtues dhe punonjësve tjerë për ndryshimet dhe plotësimet në rregullore;
- vlerësimin e ndikimit të mundshëm të ndryshimeve në rregullore në funksionimin e bankës dhe në mjedisin e saj;
- vlerësimi i përputhshmërisë së produkteve, aktiviteteve apo sistemeve të reja në bankë me rregulloret;
- trajnimin e punonjësve për zbatimin e rregulloreve përkatëse në punën e tyre të përditshme;
- dhënien e udhëzimeve për zbatimin e drejtë të rregulloreve në formën e rekomandimeve, duke përfshirë rekomandimet për ndryshimin e atyre përkatëse.
- aktet e brendshme, si dhe dhënien e përgjigjeve të punonjësve për çështje që lidhen me zbatimin e rregulloreve; përmbushja e detyrimeve të tjera ligjore (p.sh. aktivitete për parandalimin e pastrimit të parave);

- bashkëpunimi me institucionet e tjera;
- raportim të rregullt të këshilli mbikëqyrës dhe drejtues i bankës, në pajtim me Ligjin e Bankave.

Banka është e detyruar në kuadër të politikës të menaxhojë rrezikun e mosharmonizimit dhe të zbatojë kontrollin e harmonizimit të funksionimit të bankës me rregulloret ose në ndonjë akt tjetër të brendshëm përkatës, për të përcaktuar më hollësisht fushën e kontrollit të përputhshmërisë së veprimtarisë së bankës me rregulloret nga paragrafi (1) i kësaj pike.

Auditimi i brendshëm i bankës

43. Këshilli mbikëqyrës dhe këshilli drejtues i bankës janë të detyruar të sigurojnë efikasitetin e auditimit të brendshëm në bankë, të paktën nëpërmjet:

- qasje të plotë të punonjësve të Shërbimit të Auditimit të Brendshëm (në tekstin e mëtejshëm: Shërbimi) në të gjitha dokumentet, informacionet, pasurinë dhe procesverbalet e të gjitha organeve të bankës, si dhe mundësinë e komunikimit të drejtpërdrejtë me çdo punonjës të bankës;
- angazhimin e burimeve njerëzore në shërbim, të cilët së bashku zotërojnë njohuri dhe përvojë të përshtatshme për aktivitetet e kryera nga banka dhe rreziqet ndaj të cilave ajo është e ekspozuar;
- informimin e plotë dhe të menjëhershëm të Shërbimit për zhvillimet më të rëndësishme në bankë, për prezantimin e produkteve, aktiviteteve dhe sistemeve të reja dhe për ndryshime të tjera;
- trajnimin në kohë dhe të duhur të punonjësve të Shërbimit;
- pranimi në kohë i gjetjeve dhe zbatimi i rekomandimeve të auditimit të brendshëm;
- objektivitet dhe neutralitet në zbatimin e auditimit të brendshëm, duke përjashtuar mundësinë e angazhimit të punonjësve të Shërbimit në kryerjen e veprimtarive të tjera në bankë;
- zbatimi i standardeve profesionale kombëtare dhe ndërkombëtare për auditimin e brendshëm.

44. Krahës kërkesave nga pika 37) e këtij vendimi, këshilli mbikëqyrës dhe drejtues i bankës janë të detyruar të sigurojnë pavarësinë e Shërbimit nëpërmjet:

- dorëzimi i raporteve të Shërbimit pranë këshillit mbikëqyrës dhe/ose komitetit të auditimit pa pasur korrigjime nga këshilli drejtues ose punonjës të tjerë të bankës, të cilat nuk pranohen nga Shërbimi;
- qasje e drejtpërdrejtë e punonjësve të Shërbimit në këshillin mbikëqyrës dhe/ose në komitetin e auditimit;
- emërimin, mbikëqyrjen e funksionimit dhe shkarkimin e personit përgjegjës për auditimin e brendshëm nga këshilli mbikëqyrës i bankës.

VI. POLITIKA E SHPËRBLIMIT

45. Politika e shpërblimit përmban rregulla dhe kriteret të qarta dhe transparente për përcaktimin e masës së kompensimit total dhe veçanërisht për përcaktimin dhe demarkacionin e qartë ndërmjet pjesës fikse dhe variabile të kompensimit total.

Politika e shpërblimit duhet të plotësojë të paktën kushtet e mëposhtme:

- të jetë në pajtim me politikën e biznesit të bankës, planin financiar dhe synimet afatgjata të bankës;
- të mos inkurajojë punonjësit ose anëtarët e organeve të bankës për të marrë një nivel rreziku më të lartë se niveli i pranueshëm i vendosur i rrezikut;
- të përmbajë mekanizma për shmangien e konfliktit të interesave.

Politika e shpërblimit duhet të miratohet nga Asambleja e bankës nëse parashikon marrjen e kompensimit në formën e aksioneve ose të drejta të tjera që ofrojnë mundësinë e blerjes së aksioneve.

46. Shërbimi i Auditimit të Brendshëm vlerëson të paktën një herë në vit përputhshmërinë e mënyrës së zbatimit të shpërblimit në bankë me rregullat dhe kriteret e përcaktuara në politikën e shpërblimit.

47. Nëse parashikohet një pjesë fikse dhe e ndryshueshme e kompensimit:

- pjesa fikse duhet të varet nga përshkrimi i punës, pra nga kompetencat e autoritetit të bankës;
- pjesa e ndryshueshme duhet të varet nga suksesi afatgjatë në kryerjen e detyrave të punës, duke marrë parasysh nivelin e rrezikut të marrë;
- pjesa e pjesës së ndryshueshme nuk kufizon aftësinë e bankës për të forcuar pozicionin e saj tregës;
- pjesa fikse e kompensimit total duhet të jetë dukshëm më e lartë, pra pjesa e ndryshueshme nuk duhet të kalojë 100% të pjesës fikse të kompensimit total që i paguhet çdo punonjësi ose anëtar i autoritetit të bankës në baza vjetore.

48. Anëtarëve të këshillit mbikëqyrës të bankës mund t'u paguhet një pjesë fikse e shpërblimit total. Vetëm në raste të jashtëzakonshme mund t'u paguhet një pjesë e ndryshueshme e kompensimit, e cila duhet të varet vetëm nga realizimi i kompetencave të tyre lidhur me mbikëqyrjen e operacioneve të bankës.

Personave të ngarkuar me funksionet e kontrollit mund t'u paguhet një tarifë e ndryshueshme vetëm në bazë të suksesit të punës së tyre, pavarësisht nga suksesi i aktiviteteve që i nënshtrohen kontrollit të tyre.

49. Këshilli mbikëqyrës është i detyruar të miratojë masën e kompensimit total të marrë nga çdo anëtar i këshillit drejtues dhe secili nga personat përgjegjës për funksionet e kontrollit.

50. Këshilli i menaxhimit të rrezikut duhet të vlerësojë nëse sistemi i shpërblimit merr parasysh profilin e rrezikut të bankës dhe pozicionin e saj të aftësisë paguese, likuiditetit dhe përfitimit.

VII. POLITIKA E PËRZGJEDHJES, MBIKËQYRJES SË PERFORMANCËS DHE ZGJIDHJES

51. Politika për mënyrën e përzgjedhjes, mbikëqyrjes të operacioneve dhe shkarkimit të anëtarëve të këshillit mbikëqyrës, këshillit të menaxhimit të rrezikut, këshillit të auditimit dhe këshillit drejtues duhet të përfshijë të paktën elementët e mëposhtëm:

- procedurën e zgjedhjes, mbikëqyrjes dhe shkarkimit të anëtarëve të këshillit mbikëqyrës, këshillit të menaxhimit të rrezikut, këshillit të auditimit dhe këshillit drejtues;
- kriteret për vlerësimin individual dhe kolektiv të përshtatshmërisë së anëtarëve të këshillit mbikëqyrës dhe të këshillit drejtues;
- procedura, dinamika dhe mënyra e zbatimit të vlerësimit individual dhe kolektiv të përshtatshmërisë së anëtarëve të këshillit mbikëqyrës dhe të këshillit drejtues;
- procedura dhe kriteret për vlerësimin e efikasitetit të këshillave të përcaktuara me ligj;
- metoda dhe dinamika e trajnimit të anëtarëve të këshillit mbikëqyrës, këshillit të menaxhimit të rrezikut, këshillit të auditimit dhe këshillit drejtues;
- mënyra dhe dinamika e zëvendësimit të një anëtari të këshillit mbikëqyrës dhe të këshillit drejtues, në rast të përfundimit të mandatit të tij ose në rast të paaftësisë së përkohshme për punë, dorëheqjes ose mungesës tjetër të papritur;
- mënyra e dokumentimit të procedurës së vlerësimit dhe përzgjedhjes.

52. Në bazë të vlerësimit të anëtarëve të këshillit mbikëqyrës, këshillave të përcaktuara me ligj dhe këshillit drejtues nga pikat 18), 20) dhe 27) të këtij vendimi, këshilli mbikëqyrës është i detyruar të ndërmarrë aktivitete për tejkalimin e dobësive të konstatuara: trajnimin e duhur të anëtarit ose anëtarëve të këshillit përkatës, ndryshimin e mënyrës së vendimmarrjes, aktivitetet për kufizimin e konfliktit të interesave, propozimet për emërimin e anëtarëve të rinj të këshillit përkatës ose zëvendësimin e anëtarëve ekzistues.

VIII. POLITIKA E SHMANGIES SË KONFLIKTIT TË INTERESIT

53. Politika për shmangien e konfliktit të interesave në bankë identifikon konfliktet e mundshme të interesit dhe masat që duhen marrë në rastet kur shfaqja e konfliktit të interesave nuk mund të parandalohet.

Politika e paragrafit (1) të këtij artikulli duhet të përmbajë:

- detyrimin për të gjithë personat me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta që të mos lejojnë ekzistencën e një konflikti interesi të ndikojë në kryerjen e aktiviteteve të tyre;
- rastet kur mund të lindë një konflikt interesi dhe mënyra e veprimit në ato raste;

- procedurën që duhet ndjekur nga personat me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta përpara se të fillojnë të kryejnë një funksion tjetër, në mënyrë që funksioni i ri të mos çojë në konflikt interesi;
- obligimet e personave me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta për të raportuar menjëherë çdo situatë ose marrëdhënie që mund të çojë ose tashmë ka çuar në një konflikt interesi;
- procedurat e duhura për kryerjen e transaksioneve me palët e lidhura, të cilat do të sigurojnë që këto transaksione të mos kryhen në kundërshtim me interesat dhe aftësitë e bankës; dhe
- mënyrat e veprimit në rast të mosrespektimit të politikës për shmangien e konfliktit të interesit

Rastet nga paragrafi (2), nënparagrafi (2) i kësaj pike i referohen së paku marrëdhënieve të bankës me:

- aksionarët me pjesëmarrje të kualifikuar në bankë;
- anëtarët e këshillit mbikëqyrës dhe drejtues;
- punonjësit e bankës;
- partnerë dhe klientë të rëndësishëm biznesi;
- persona të tjerë të lidhur me bankën;
- personat që kanë lidhje me personat nga paragrafët e mëparshëm të këtij paragrafi.

54. Këshilli mbikëqyrës dhe drejtues monitorojnë zbatimin e politikës për shmangien e konfliktit të interesave.

IX. KODI I MENAXHIMIT TË KORPORATËS

55. Kodi për menaxhimin e korporatës në bankë mbulon rregullat e mbikëqyrjes dhe menaxhimit në bankë dhe duhet të mundësojë krijimin e një strukture të qartë organizative, me linja përgjegjësie të përcaktuara qartë dhe transparente.

56. Në hartimin e kodit të qeverisjes së korporatës, banka zbaton dispozitat e këtij vendimi dhe rregulloret e tjera që rregullojnë qeverisjen e korporatës.

57. Kodi i Qeverisjes së Korporatës përmban:

57.1. Procedura e mbledhjes së Kuvendit, procedura e votimit, të drejtat e aksionarëve, duke përfshirë të drejtat e aksionarëve minoritarë.

57.2. Struktura e grupit të cilit i përket banka, nëse është e aplikueshme.

57.3. Përmbajtja dhe mënyra e punës së këshillit mbikëqyrës me referencë të veçantë:

- mënyra e punës;
- kriteret e përzgjedhjes;
- numrin e anëtarëve të këshillit mbikëqyrës dhe kohëzgjatjen e mandatit të tyre;
- numri i anëtarëve të pavarur të këshillit mbikëqyrës.

57.4. Përbërja dhe mënyra e punës së këshillit drejtues me shqyrtim të veçantë të:

- mënyrës së punës;
- kriteret e përzgjedhjes;
- numrin e anëtarëve të këshillit drejtues dhe kohëzgjatjen e mandatit të tyre;
- ndarjen e përgjegjësisë ndërmjet anëtarëve individualë të këshillit drejtues, nëse një ndarje e tillë ekziston.

57.5. Mënyra e bashkëpunimit ndërmjet këshillit mbikëqyrës dhe drejtues, lloji, kushtet në të cilat këshilli drejtues i dorëzon informacionet këshillit mbikëqyrës.

57.6. Struktura drejtuese dhe organizative e bankës, duke specifikuar përbërjen dhe kompetencat e komitetit të menaxhimit të riskut, komitetit të auditimit dhe komiteteve/organeve të tjera të bankës (nëse janë krijuar në pajtim me statutin e bankës).

57.7. Emrat ose vendet e punës të personave të tjerë me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta në bankë.

57.8. Rregullat për sistemin e kontrollit të brendshëm, me një përshkrim të strukturës organizative dhe mënyrës se si funksionon çdo funksion kontrolli.

57.9. Përshkrim i shkurtër i modelit të biznesit të bankës.

57.10. Rregullat për përdorimin e shërbimeve nga palët e jashtme.

57.11. Elementet bazë të kodit të etikës, politika për shmangien e konfliktit të interesit, politika e shpërblimit dhe aktet dhe proceset e brendshme për raportim të mbrojtur lirisht nga punonjësit e bankës.

57.12. Kriteret për përzgjedhjen dhe mbikëqyrjen e funksionimit të shoqërisë së auditimit.

57.13. Elementë të tjerë që rregullohen nga ky vendim ose nga rregulloret e tjera të këtij domeni.

X. PUBLIKIMI I TË DHËNAVE DHE TRANSPARENCA E MENAXHIMIT TË KORPORATËS

58. Banka është e detyruar të publikojë të dhëna dhe informacione në lidhje me menaxhimin e saj korporativ.

Informacioni dhe të dhënat nga paragrafi (1) i kësaj pike duhet të jenë të qarta, të sakta, në kohë dhe të disponueshme për të gjithë të interesuarit që kanë nevojë.

59. Banka është e detyruar të përgatisë raportin e menaxhimit të korporatës të paktën një herë në vit dhe ta publikojë atë si pjesë përbërëse të raportit vjetor të punës së bankës.

Raporti i menaxhimit të korporatës përmban të paktën:

- informacione dhe të dhëna për përbërjen, kompetencat dhe funksionimin e këshillit mbikëqyrës, këshillit të menaxhimit të rrezikut, këshillit të kontrollit, këshillave të tjera të këshillit mbikëqyrës (nëse janë krijuar në pajtim me statutin e bankës) dhe këshillit drejtues të bankës;
- informacion mbi mënyrën e përzgjedhjes, emërimit dhe shkarkimit të anëtarëve të këshillit mbikëqyrës, këshillit të menaxhimit të rrezikut, këshillit të auditimit dhe këshillit drejtues;
- informacion mbi anëtarësimet në organe të tjera mbikëqyrëse dhe/ose drejtuese të anëtarëve të këshillit mbikëqyrës, këshillit të menaxhimit të rrezikut, këshillit të auditimit dhe këshillit drejtues;
- informacione dhe të dhëna për strukturën organizative të bankës, duke përfshirë filialet e saj;
- informacione dhe të dhëna për strukturën aksionere të bankës - emri i aksionarëve me pjesëmarrje të kualifikuar dhe pjesëmarrja e tyre në numrin total të aksioneve dhe numrin total të aksioneve të emetuara me të drejtë vote dhe përfaqësuesit e tyre në këshillin mbikëqyrës të bankës;
- informacione dhe të dhëna në lidhje me zbatimin e politikës së shpërblimit të bankës, në pajtim me pikën 3) të kësaj pike;
- informacion dhe të dhëna për politikën e bankës për shmangien e konfliktit të interesave;
- informacion në lidhje me përdorimin e shërbimeve nga palët e jashtme që janë të rëndësishme për funksionimin e përgjithshëm të bankës.

Informacioni dhe të dhënat në lidhje me zbatimin e politikës së kompensimit të bankës i referohen të paktën:

- kriteret bazë të dhënies;
- raporti i pjesës fikse dhe të ndryshueshme të kompensimit total;
- kriteret mbi bazën e të cilave përcaktohet pjesa e kompensimit që paguhet në formën e aksioneve ose të të drejtave të tjera që ofrojnë mundësinë e blerjes së aksioneve;
- shumën e kompensimit total të paguar gjatë vitit sipas grupeve të veçanta (për shembull anëtarë të këshillit mbikëqyrës, anëtarë të këshillit drejtues, persona të tjerë me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta, punonjës të tjerë të bankës etj.), ku pjesa fikse dhe e ndryshueshme e kompensimit të paguar dhe numri i personave në grupin e veçantë janë treguar veçmas;
- struktura e kompensimit total sipas shumës dhe numrit të personave të cilëve u është paguar shuma e duhur e kompensimit total gjatë vitit;
- të dhëna të tjera në pajtim me ligjin.

60. Këshilli Mbikëqyrës i paraqet Kuvendit të Bankës raport vjetor për punën e tij.

Raporti nga paragrafi (1) i kësaj pike përmban të dhëna për:

- mënyra e kryerjes së përgjegjësi;
- bashkëpunimi me këshillin drejtues;
- struktura e këshillit mbikëqyrës;
- ekzistenca e një konflikti interesash dhe masat e marra;
- rezultatet e vlerësimit individual dhe kolektiv të përshtatshmërisë së anëtarëve të këshillit mbikëqyrës;

- rregullsinë e çdo anëtari të seancave të këshillit mbikëqyrës të bankës; dhe
- kryerjen e punëve të tjera, në pajtim me ligjin.

XI. MENAXHIMIN KORPORATIV NË NIVEL TË GRUPIT BANKAR NË REPUBLIKËN E MAQEDONISË

61. Nëse banka është subjekt amë i një grupi bankar në Republikën e Maqedonisë, këshilli mbikëqyrës i bankës ka përgjegjësi të plotë për funksionimin e grupit dhe për sigurimin e kornizës për qeverisje të mirë korporative në pajtim me strukturën, aktivitetet dhe profilin e rrezikut të grupit dhe të personave të përfshirë në të. Këshilli mbikëqyrës dhe drejtues i bankës duhet të njohë strukturën organizative të grupit dhe rreziqet që rrjedhin prej saj.

62. Këshilli mbikëqyrës i bankës është i detyruar të kryejë mbikëqyrjen e duhur të filialeve, duke marrë parasysh kërkesat ligjore dhe rregullatore që vlejnë për anëtarët e organeve drejtuese dhe mbikëqyrëse të filialeve.

63. Këshilli mbikëqyrës i bankës për të kryer përgjegjësitë e tij është i detyruar të:

- të vendosë qeverisjen e korporatës që do të përfshijë linja të përcaktuara qartë të përgjegjësisë në nivel të kompanisë mëmë dhe në nivel të filialit
- të krijojë akte të brendshme të përshtatshme dhe mekanizma kontrolli për identifikimin dhe trajtimin e konflikteve të mundshme të interesit brenda grupit;
- të miratojë politika dhe strategji për krijimin e strukturave të reja dhe subjekteve juridike (p.sh. filial i ri, nëngrup i ri, etj.) që janë në pajtim me politikat dhe interesat e grupit;
- të vlerësojë nëse është krijuar një sistem efikas për shkëmbimin e informacionit dhe të dhënave ndërmjet personave të ndryshëm në grup;
- të sigurojë burime për mbikëqyrjen e përputhshmërisë së operacioneve të filialeve me rregulloret;
- të mbajë marrëdhënie të rregullta me autoritetin e brendshëm mbikëqyrës dhe autoritetin mbikëqyrës të filialeve;
- të sigurojë një sistem kontrolli të brendshëm dhe një sistem të menaxhimit të rrezikut në nivel të të gjithë grupit, si dhe në nivel të një filiali të veçantë.

64. Organet drejtuese dhe mbikëqyrëse të filialeve janë të detyruara të vlerësojnë përshtatshmërinë e akteve të brendshme të grupit me kërkesat ligjore dhe rregullatore vendase.

65. Banka është e detyruar të sigurojë përputhshmërinë e qëllimeve strategjike, të kuadrit të përgjithshëm për menaxhimin e rrezikut dhe të vlerave të korporatës të të gjithë anëtarëve të grupit, ndërsa organet drejtuese dhe mbikëqyrëse të filialeve janë të detyruara të bëjnë rregullime kur politika e grupit është në kundërshtim me kërkesat ligjore dhe rregullatore vendase.

66. Në rast se banka operon në vende të tjera ose nëpërmjet strukturave që ulin transparencën e saj, këshilli mbikëqyrës dhe këshilli drejtues janë të detyruar të sigurojnë:

- shmangia e strukturave që nuk kanë justifikim ekonomik apo biznesi;
- vlerësimin e akteve të brendshme për ngritjen e strukturave të tilla, menaxhimin e rreziqeve në to, si dhe aftësinë e bankës për të menaxhuar rreziqet përpara se të formojë struktura të reja ose të fillojë aktivitete të reja;
- përcaktimin e procedurës për miratimin e krijimit të subjekteve të reja juridike ose filialeve duke përcaktuar kriteret përkatëse;
- ngritja e akteve të brendshme për identifikimin dhe menaxhimin e të gjitha rreziqeve materiale që rrjedhin nga këto struktura;
- inspektimi i rregullt i këtyre aktiviteteve nga auditimi i brendshëm dhe i jashtëm.

XII. NJOFTIMI I BANKËS POPULLORE

67. Banka është e detyruar t'i dorëzojë Bankës Popullore këto të dhëna:

- rishikimi gjashtëmuor i transaksioneve me palët e lidhura me bankën, i cili duhet të përmbajë të gjitha të dhënat e parashikuara në pikën 12), paragrafin (2) të këtij vendimi;
- deklaratat me shkrim për ekzistencën e konfliktit të interesave të dhëna nga persona me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta në bankë, së bashku me bazën nga e cila lind konflikti ndërmjet interesit personal dhe interesit të bankës;
- vlerësimet nga pikat 18), 20) dhe 27) të këtij vendimi, duke bërë një pasqyrë të detajuar të vlerësimit të të gjitha kriterëve të parashikuara në politikën nga kreu VII i këtij vendimi, së bashku me veprimet që janë ndërmarrë ose janë propozuar të merren për të kapërcyer dobësitë e përcaktuara;
- të gjitha ndryshimet e rëndësishme në lidhje me informacionin dhe të dhënat nga pika 59) e këtij vendimi, të ndodhura pas publikimit të raportit të fundit të qeverisjes së korporatës;
- organogram të detajuar nga i cili mund të shihet organizimi i brendshëm i bankës, ndërsa personat e tjerë me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta përmenden në mënyrë specifike;
- arsyet pse këshilli mbikëqyrës ndryshoi anëtarin e këshillit drejtues të bankës përgjegjës për mbikëqyrjen e menaxhimit të rrezikut, nëse një person i tillë emërohet në bankë;
- arsyet për të cilat është shkarkuar përgjegjësi për menaxhimin e rrezikut, përgjegjësi për kontrollin e respektimit të rregulloreve ose përgjegjësi për auditimin e brendshëm;
- vlerësimin nga pika 32) e këtij vendimi për personat përgjegjës për funksionet e kontrollit, duke bërë një rishikim të hollësishëm të vlerësimit të të gjitha kriterëve të parashikuara në politikën e pikës 31) të këtij vendimi, së bashku me veprimet që janë ndërmarrë ose do të të merren për të kapërcyer dobësitë e identifikuara.

68. Banka është e detyruar të paraqesë informacionin dhe të dhënat nga pika 67) e këtij vendimi, brenda pesëmbëdhjetë ditëve pas miratimit, përfundimit, ndodhjes, ndryshimeve ose zgjidhjes së tyre.

Me përjashtim të paragrafit (1) të kësaj pike:

- banka paraqet rishikimin gjashtëmuor nga pika 67), nënparagrafi (1) e këtij vendimi, brenda tridhjetë ditëve nga përfundimi i gjashtëmuorit të cilit i referohet rishikimi;
- banka paraqet çdo vit organigramin e detajuar dhe të dhënat përkatëse nga pika 67), nënparagrafi (5) e këtij vendimi, jo më vonë se data 10 shkurt e çdo viti;
- vlerësimi i përshtatshmërisë së një anëtari të këshillit mbikëqyrës ose drejtues të bankës me emërimin ose riemërimin e tyre paraqitet së bashku me kërkesën për dhënien e pëlqimit përkatës, e cila paraqitet në pajtim me rregulloren e Bankës Popullore për dhënien e pëlqimeve.

XIII. DISPOZITA PËRFUNDIMTARE DHE KALIMTARE

69. Ky vendim hyn në fuqi tetë ditë pas botimit në Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë, ndërsa do të fillojë të zbatohet nga 1 korriku 2018.

70. Ditën e fillimit të zbatimit të këtij vendimi pushon së vlefshmi Vendimi për parimet dhe parimet themelore të menaxhimit korporativ në bankë ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 159/07).

V nr. 02-15/II-1/2018
1 shkurt 2018
Shkup

Guvernatori
dhe kryesuesi
i Këshillit të Bankës Popullore të
Republikës së Maqedonisë
Dimitar Bogov